

Dlouhodobý hmotný majetek a materiál jako výrobní faktory

Dlouhodobý hmotný majetek

= soubor věcných prostředků, které nejsou spotřebovávány v jednom výrobním cyklu (jako např. materiál), ale slouží v podniku delší dobu

Význam lidské pracovní síly v mnoha podnicích ustoupil dlouhodobému hmotnému majetku - DHM nepotřebuje přímou účast pracovní síly

Ekonomická životnost dlouhodobého hmotného majetku je doba, po kterou je účelné dané zařízení hospodářsky využívat.

Technická životnost dlouhodobého hmotného majetku je doba během níž může dané zařízení poskytovat technicky nezávadný užitek.

Podnik je nucen při plánování doby ekonomické životnosti zařízení brát v úvahu nejen snížení hodnoty pracovním a přirozeným opotřebením, ale i technickým pokrokem

**Podnik je často nucen řešit problém, zda je účelné nahradit zastaralé výrobní zařízení, které ještě může několik let využívat, zařízením novým, které pracuje s nižšími náklady
⇒ určitá zařízení se vyplácejí teprve od určité velikosti podniku nebo od určitých požadavků na přesnost, tzn. pro menší podnik může být „zastaralé“ zařízení nákladově výhodnější**

Vyjádřením postupného snižování hodnoty dlouhodobého hmotného majetku jsou odpisy

Kapacita dlouhodobého hmotného majetku = výkonová schopnost v kvantitativním a kvalitativním smyslu.

Technická maximální kapacita = schopnost vyprodukovat za určitou dobu určité množství statků (výrobků či služeb) určité kvality (ohledem na své technické parametry)

Ekonomická kapacita = množství produkce v příslušné kvalitě, které je z ekonomického hlediska optimální

$$\text{Stupeň využití kapacity} = \frac{\text{skutečná výroba}}{\text{dosažitelná výroba}} \times 100$$

Výkon výrobního zařízení = maximální výrobnost (produktivita) za jednotku času, zpravidla za jednu hodinu, při normované (normální) kvalitě materiálu a při důsledném dodržení stanoveného technologického postupu a jakosti výrobků

Časový fond výrobního zařízení = plánovaný počet dnů nebo hodin jeho činnosti za rok

Lze rozlišit následující časové fondy:

Kalendářní časový fond

Nominální časový fond

Využitelný (efektivní) časový fond

Materiál

= všechny statky, z nichž vznikají konečné výrobky změnou jejich tvaru substance nebo zabudováním

Výrobní materiál lze rozčlenit na čtyři základní složky:

suroviny

pomocné látky

provozní látky

hotové součástky

Materiál vyvolává v podniku dva podstatné hospodářské problémy:

problém času

problém využití materiálu

Just-in-tim-production = žádné zásoby hotových výrobků ⇒ snižuje se vázanost kapitálu a úrokové náklady

Podle způsobu vzniku ztrát lze rozlišit dvě základní skupiny:

Zmetky

Materiálový odpad

Předcházet vzniku odpadů a zmetkům může podnik zejména:

- účelným nákupem materiálu (normorozměry a kvalita materiálu)
- využíváním racionálních a technicky vyspělých technologií
- zainteresovaností pracovníků na materiálových úsporách a kvalitě práce

Ztráty lze snižovat zejména:

- prodejem odpadu a zmetků
- zpracováním odpadu na vedlejší výrobky
- recyklací odpadu

Právní forma podniku

Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná podnikatelem samostatně, pod vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku

Podnikem se rozumí soubor hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání

Základním třídícím znakem podniků je zpravidla právní forma vlastnictví, rozlišujeme:

podniky jednotlivců

podniky ve vlastnictví společníků

společnosti

družstva

veřejné (státní) podniky

Živnostenské podnikání a malé a střední podniky

Živností je soustavná činnost provozovaná podnikatelem samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem

Živnost je určitou ekonomickou, organizační a právní jednotkou, kterou vlastní jeden podnikatel nebo několik společníků

Živnosti, jejich provozování a členění

Živnost může provozovat fyzická nebo právnická osoba po splnění podmínek stanovených příslušným zákonem, což jsou:

Dosažení věku 18 let

Způsobilost k právním úkonům

Bezúhonnost

Živnosti se z hlediska způsobu získání živnostenského oprávnění dělí na:

Živnosti ohlašovací

Koncesované živnosti

Podle podmínek, které musí uchazeč o živnostenské oprávnění splňovat při ohlášení živnosti, se rozlišují tři druhy ohlašovacích živností:

**řemeslné živnosti
vázané živnosti
volné živnosti**

Z hlediska předmětu podnikání se živnosti člení na:

**obchodní živnosti
výrobní živnosti
živnosti poskytující služby**

Malé a střední podnikání

Kriteria posuzování velikosti podniků (podle Thommena):

**počet zaměstnanců
obrat
bilanční suma**

Malý podnik je podnikatelská jednotka s počtem zaměstnanců do 50, střední podnik je podnikatelský subjekt s počtem zaměstnanců od 50 do 250

Výhody a nevýhody malých a středních podniků

Charakteristickým rysem malého a středního podnikání je osobní spjatost vlastníka s podnikem

Výhody malých a středních podniků:

- **pružné reagování na změny**
- **inovativnost**
- **vytváření nových pracovních příležitostí**
- **odolnost proti hospodářské recesi**
- **rychlost přijímání podnikatelských rozhodnutí**

Nevýhody malých a středních podniků:

omezené možnosti zaměstnávání odborníků ve správě a řídicí činnosti
vyšší intenzita práce a méně příznivé pracovní podmínky
omezené možnosti získávání výhod z rozsahu produkce
omezené prostředky na propagaci a reklamu

Podpora malého a středního podnikání

Podpora poskytovaná malému a střednímu podnikání se zaměřuje do následujících oblastí:

- **zakládání a rozvoj malých a středních podniků,**
- **vytváření nových pracovních míst,**
- **rozvoj vědy a techniky,**
- **zavádění pokrokových výrobků a technologií,**
- **ochrana životního prostředí,**
- **podpora vývozu apod.**

Podpora státu má různé podoby. Její hlavní formy jsou:

poskytování úvěrů

záruky za úvěry

dotace

příspěvky a finanční výpomoci

úhrady části nebo celé výše úroků z úvěru.